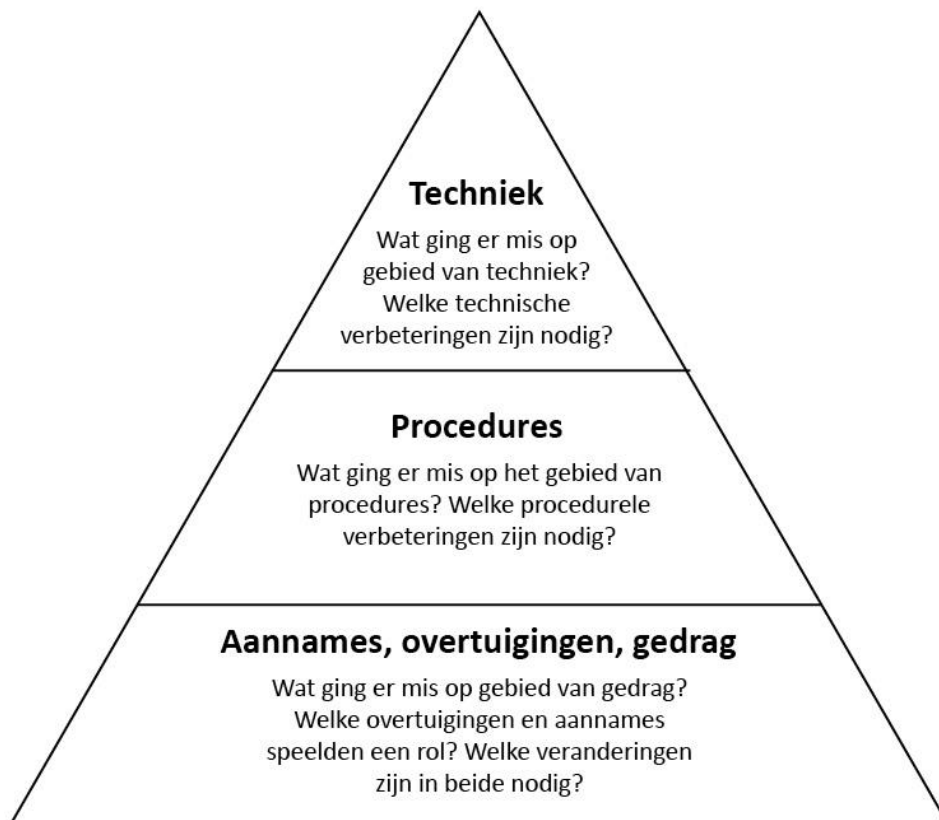

Leren van (bijna-)ongevallen

De driehoek TPG leert dat je (bijna-)ongevallen kunt bekijken op drie verschillende niveaus: techniek, procedures en gedrag/overtuigingen/aannames. Bij elk van die niveaus horen verschillende vragen. Het blijkt dat veel ongevalsanalyses blijven steken op het niveau van techniek ('Er ontbreekt een veiligheidspal aan deze machine') of procedures ('De medewerker hield zich niet aan de richtlijn voor het gebruik van verreikers'). Dat kunnen belangrijke bevindingen zijn maar vaak zit er achter die techniek en procedures iets niet goed op het vlak van gedrag, overtuigingen of aannames. Een goede analyse van een incident neemt dat niveau ook mee.

- Wat waren volgens jou de technische omstandigheden?
- Welke procedures en regels waren hier belangrijk?
- Wat waren overwegingen voor de betrokkenen om te doen wat ze deden?

Driehoek TPG en leren van (bijna-)ongevallen - Bron: Vlink

Het kan helpen om vragen te stellen op al deze niveaus. Dat kan je namelijk veel leren over onderliggende overtuigingen en gedachten over veiligheid. En als er belemmerende gedachten en overtuigingen zijn, kunnen die de winst die je kunt boeken op techniek of procedures soms helemaal ongedaan maken.

5 x Waarom?

Een simpele maar doeltreffende manier om bij ongevalsanalyses terecht te komen op het niveau van gedrag en overtuigingen, is '5 x Waarom?'. Wie begint bij de vraag hoe een ongeval kon gebeuren en bij elk antwoord de 'waarom' vraag stelt, komt vaak uit bij overheersende overtuigingen en normen.

Een eenvoudig voorbeeld:

Een man is tijdens het aanbrengen van een anker in een scheur van de rolsteiger gevallen en heeft daarbij zijn arm gebroken. Het volgende gesprekje volgt tussen de vakman (V) en diens uitvoerder (U):

U: *Hoe komt het dat je gevallen bent?*

V: *Ik stapte even achteruit om te zien of ik de juiste afmetingen had en daarmee stapte ik van het bordes.*

U: *Waarom ben je niet tegen de valbeveiliging aangelopen?*

V: *De valbeveiliging was nog niet aangebracht.*

U: *En hoe komt het dat die er nog niet zat?*

V: *Ja, het was maar één enkel anker dat we moesten plaatsen, de voeg was al uitgeslepen en we moesten de rolsteiger dus alleen maar opzetten omdat we de vorige keer niet het juiste anker mee hadden. En om nu voor die kleine handeling op net twee meter, alle hekken te plaatsen...*

U: *En waarom plaats je in dat geval de hekken niet?*

V: *Ja, we liepen al achter op schema en ik wou graag de verloren tijd weer goed maken. Het is toch belangrijk dat we onze planning halen!*

U: *Dat is ook belangrijk maar hoe komt het dat op dat moment de planning voor jou belangrijker is dan jouw eigen veiligheid?*

V: *De afgelopen weken heb ik al een paar keer een vervelend gesprek gehad met de projectleider omdat we later klaar waren dan gepland. Hij was niet aan het dreigen, hoor, maar hij liet wel duidelijk merken dat hij erg baalde van het feit dat we achterlopen. En daarom denk ik dan 'Kom, laten we dit maar snel doen, anders krijgen we weer gedonder'.*